

Zas Latweefchu draugs.

1844. 2 Februar.

5ta lappa.

J a u n a s f i n n a s.

Is Pliskawas, Kreewu semmē. Schai gubbermenti, Toropezzes aprinki, appaksch tahs muifchas Kotilija, strahdaja ruddeni 20tā-Oktober leels pulks semneeku wihrū un feewu muifchas riħjā, kuldami. Deenas darbu pabeigufchi un riħju arri no jauna peefehruschi, driħf wiffi jau bija aifgahjufchi us mahjahm. Peez feewas tif wehl-bija palikkufchas, kas sawu teefu wehl ne bija nostrahdajufchas un nu arri jau sawus kuhlus atfehje. Pa to starpu eenahje riħjā weens semneeks, Aleksei Na-dianow wahrđā, pahri leelus finagguš bluĶĶus preekſch kraħna nefdams, un tu mſā toħs eemette tai bedrē, kas kraħna preekſchā. Us reis dſirdeja, ka kas eestennes jahš, un kad tahs feewas atfehje, ar ugguni paſtattijahš, tad atradde, ka tur jitta feewa bija apgullufees un eemiggufe, bet nu ar ſadraggatu galwu iſſteepahš nahwes žiħniſchanā un peħž iħfa laifka sawu garru islaide.

Is Permes gubbermentes, dſittā Kreewu semmē. Katriħnenbur-ges aprinki gaħje pagahjuſchā ruddeni jauneklis no 15 gaddeem, nabbaga darbawihra deħls, ar biſſi pee eſara, peħž meħrĶa ſchaut. Sew iſraudſija bālki par meħrĶi, kas tur eſara mallā pee ſemmes gulleja. Bet par nelaimi wiħna kreĶla pee durĶne ſapinĶelejahš ar biſſes gaili; biſſe iſſchahwahš greiſi un trahpija oħtru jaunekli, ſemneeku deħlu, kas ne žil taħl no turrenes arri pee eſara mallas ſtaħ-weja maſſchĶeredams un — bija noħſt.

Is Berliħnes. Tur weens wiħrs, Luħze wahrđā, jau ſenn uſnehmahš, žit-teem, wiffwairak jaunekleem, mahžiht peldeht. Bet taggad wiħſch ſawadu ma-ſchiħni irr iſdoħmajis, ar kurra palihgu wiħſch kaſtram mahžĶlam, pirms ee-eet uħdeni, jau itt ſĶaidri eerahda un eekſch maſ ſtundahm eemahža, ka peldeſajam uħdeni ja-turrahš; tā ka kaſres, pirms proħwejis peldeht, jau warr ſinnaht, woi to proħt, woi wehl ne. Wiħrs iſluħdfees no Ķehniħa gwardies pulka 4 ſaldatus, kurreem wiħſch ar ſawu maſchiħni par proħwi-foħlija eemahžiht peldeht, un luħĶ: wiħna gudriħa pa-rahdijahš labba deefgan; jo ſchee lautiħi, tif 14 reifes un iħreis pa 10 minuteħm pee wiħna mahžibā bijufchi, jau itt weegli 5—600 foħtus pratte peldeht.

Porsdames pilſſeħtā pagahjuſchā ruddeni no jauna nahje pee gaismas, kaħdas breef-mas warroħt zeltees, kad ſeewiſchĶi paleek kaħriģi gresnotees un iſroħ-

tatees. Lai usklaufam ar apdohmu; warr buht, ka mums no schi stahsta arri wehl zittas labbas mahzibas atlehtschohht. — Itt ka istrubzees no leelahm bailehm, atfrehje 10ta Sept. weens sweineeks no garra tilta un peesauze diuus saldatus un pehz arri weenu jahdamu opzihru, fo us zellu atradde, un teem isstahstija, ka tur pee uppes ais kapsehtas muhra weens gwardies saldats stahwoht, kas ta isstaktotees itt ka few gribboht nonahweht; brihscham mettotees zekds un Deewu luhdsohht, bet brihscham atkal zekfotees un rohkas schnaudsoht, itt ka pa wissam isfamissejees. Lai jel steidssohtees pee wiinna klahht, un luhksoht wiinnu apmeerinaht. — Kad nu wissi 4 wihri wiinnam nahze tuwak', tad wiinsch sawu plinti spridsinaja un ischahwe us few paschu. Ak tawas breefmas! tee wiinnu atradde weenâs affinis. Lohde wiinnam bija gahjuse zaur wehderu, bet wehl wiinsch bija dsihws. Dresse wiinnu tuhlin spittali, fur wiinsch, pahrlaufinahts, isstahstija, kadeht wiinsch ta effohht darrijis. — Weenai birgera gaspaschai effohht dahrga selta rohkas=sprahdse bijuse, kas gahje puschu, un fo gaspascha tadeht ar sawu namma-meitu suhtijuse sudraba kallejam, lai pahrtaisohht. Meita gan aisnesse, bet arri zittai meitai; sawai draudsenei, to stahstija, zik smukka un zik dahrga gaspaschas sprahdse effohht, un raug', schi wiinnas draudsene blehdigi eedrohschinajahs, pehz pahri deenahm wiinnas wahrda eet pee sudraba kalleja, sprahdsi atraffiht, un to eerakke stalli paslehptâ faktinâ. Us tahdu paschu wihsi wiinni no zitteem kungeem wehl zittas dahrgas leetas, ir weenu tohti brangu selta pulstena=schlehdhi nosagge. Scho wiinna sawam bruhdganam schlinkoja, fazzidama, ka to pee dselses=bahna effohht atradduse, fur ikdeen leels pulks reisneeku no mallu mallahm sanahkoht. Bet polzeije ar Deewa palihgu isdewahs, to blehdibu nest pee gaismas, un arri patte sagle, sawus nedarbus apraudadama, teefas preekscha to isteize wissu. — Schis saldats nu, kas few gallu gribbeja taiffiht, bija gan zittafahrt gohda-wihrs, ka leezina wissi wiinna beedri un wirsneeki, bet tahs sagles bruhdgans un neapdohmigâ prahta to selta schlehdhi no wiinnas pretti nehmis, bet taggad kaunedamees few effohht gribbejis noschaut. Zerribas naw, ka dokteri wiinnu wehl isahrstehs. Wiinna bruhhte irr nodohhta pee kriminahl-teefas un warr gan katram zilwekam par mahzibu buht, kahds nedarbds un breefmas zilweku eegahsch ta kahriba pehz laizigahm mantahm un branguma.

Is Nirnberges pilssehtas, Wahzsemme. Arri tur jau fenn ar leelahm behdahm nomannija, ka dauds zilweki zaur sawahm kahribahm pehz branguma un lustehm eekriht nabbadsiâ. Tapehz taggad tur sabeedrojahs dauds kungi un laudis, zik ween warroht, zilwekus no tahdahm kahribahm atgreest. Schi beedriba irr sawus likkumus jau taiffijuse gattawus un likkuse nodrikkht. Wir-majs stann ta: Ea effohht leeka kahriba pehz branguma un lustehm, kad kahds faines, tehws par tahdahm leetahm wairak isdohd, ne ka eenemm, ta ka zitteem bailes usnahht, kad apdohma, kas sliktos laikos buhschoht ar tahdu un ar wiinna behrneem. — Katrs beedris usnemmahs ne ween pats dsihwoht fastigi un gehrbtees pasemmigi, bet arri rausdihht fewischki tohs deenest=laudis no wissas lepnibas un leekas istehreshanas atgreest; saweem pascheem fullaineem labbak' likt walkahht mundures, un ta us wissadu wihsi peepalihdseht, ka kristigi zilweki sawu nauddu ne istehre par dahrgahm drehbehm, bet pasemmigi un weenteesigi gehrbjahs un arri dsihwo. Turklahht katrs beedris arri sohla,

ja winnam deenest-zilweki buhtu, kas schahm pamahzifchanahm ne paklausitu, tohs bes scheploschanas atlaist. Beedreem ta patt naw brihw, neds aplam stiprus dsehrenus dsert, neds beesî few jaunâs, dahrgas drehbes pirkt, neds arri kabretes jeb zittas spehles us naudu spehleht, neds ar feewu un behrneem daudsreis eet trakterôs jeb schah, dôs tahdôs dahrsôs, fur koffi un wihnu warr dabbuht pirkt. Schi beedriba arri gribbraudsiht, woi laudim ne warroht leegt, schahdas tahdas neschkistâs un besbeewigas grahmatas lassihht, un jaunefleem pa wiffam aisleegt, agri teem leeleem lihds turretees dshwojohht.

Is Londones. Utrohdahs tur leels pulks wiltneeku, kas leelahs prast pafazzihht, kas us preekschu notikfchoht. Kurfch til winneem tizz, tas sawu naudu teem labpraht aismakfa par schahdu tahdu wahrdu, ar fo tee winnam woi laimi woi nelaimi fluddina, bet kas zilwekam jo wairak par nelaimi isdohdâhs, jo wairak tas tam wahrdam tizz; jo ne klahjahs wis, neds kabrigam buht sînnahht, kas nahkamâ laikâ buhs, neds smeetees pahrt to, fo tahs nahkamas stundas atnessihhs. Dascham zilwekam zaur tahdeem wiltneekeem bes tam arri galwa tohp famaitata. Klau-fajt, fo weens Ealenderu fungs mums raksta. »10tâ Dezember manni zitti nammas laudis man luhdse, lai jel runnajohht ar to behrnu-meitu, kas gauschi behdiga pahrt to, fa weens sîhlneeks winnai effohht pafazzijis, fa gallâ winna woi palikfchoht ahpprahtâ, woi patte few gallu taiffschohht. Es winnu pamahziju, lai winna tok tahdus neekus ne tizzohht; un winna, kâ schitte, arri teescham dewahs meerâ. Bet nahkofchas fwehtdeenas rihtâ starp pulksten 4 un 5 winna fleppeni atstahje nammu, saweem raddeem wehl papreeksch grahmatu rakstijuse, kurrâ winna teize: gribbohht darrihht, fa sîhlneeka pafazzifchana ne notikfchoht; tapehjt eefchoht no mahjahm, jik tahht ween warrefchoht staigahht, un tad apsehdischotees, un baddâ nomirfchoht. Tas tok winnai buhschoht laimiga nahwe, jo tad gan zerrejohht debbest nahkt, bet ne tad, kad winna ar rohku few nobeigtu. Ap wakkaru laudis atradde to nelaimigu meitu, wedde winnu atpakkat us mahjahm, un pehjt pee winnas wezzakeem, fur taggad til trakko, fa, pehjt dokteru leezibas, winna pilnâ prahtâ gan wairs ne buhs.«

Is Aust-Indijes semmes. Us zittahm leelas juhreas fallahm, kas Ollenderreem peeberr, taggad kohlera, sehr ga fahze plohsitees un ifnoden' lihds 48 zilwekus aiseauj. Tee nemahziti lautini, brihnodamees pahrt to leelu pulku mirronu, eedohma, fa Ollenderi nahwigu allu effohht pahrt juhru atnessufchi un to leelu nelaimi padarroht.

L a i k a g u d r i b a.

1.

Zè, mihtli lassitaji, fahdu farunnaschanu jums stahstu, kas, warr buht, juhshinni gaddâ sehshanas laikâ eepreezinahs, un plauschanas laikâ drohshinahs. Tad nu leezeet wehrâ:

Rentineeks: Zuh's gan arri scheplojeetees, ka laiks til faufs? —

Semneeks: Ak ne! Leetus lihst, kad es gribbu.

Rentin: Kā tad?

Semn: Sawu paschu prahtu esmu atmettis, un nu riktiģi Deewa prahtu turru par sawu; tad nu ar ween leetus lihst, kad es gribbu?

Rentin: Bet kad nu kahdā reise pahrak lihst?

Semn. Tad tahs naw mannas behdas; jo ko muhsu Deews darra flapju, to winsch pats arri ischahwehs.

2.

Kā Latweeschu draugs jaunā gaddā atkal sahjis sawu zellu staigah, tā jo rint ne warr, pee sawahm simahm pah'r wiffadahm leetahm, kas plattā pasaulē noteef, arri tā kā sahlijumu peemest pee ikdeenischku reezinu; tadeht klausaitees, ko winsch wezzā gaddā, pa mahjahm un laukeem staigadams, irr noredsejis, ka tas irr kā teefs, tā teefs. Tad nu leezeet wehrā:

Tam, kas darbu mihto, tam weenā neddetā irr seschas deenas, bet kuhtram ikkātā weena deena ween: — ta rihtdeena. Kas darbu mihto, dseed: Tuhliht schodeen tas mans darbs, tuhliht schodeen es to sahlfchu, tuhliht schodeen turymak nahlfchu. Bet kuhtri dseed: Rihtā, rihtā, ak ne schodeen! Rihtā, rihtā darbu sahlfchu, rihtā agri peezeelshohs, riht' arr' kroggam garram dohschohs. Brahlht, schodeen tizzi man: riht' irr deena arribsan. — Bet nu redseet: pirmam wiffa dshwofchana eet us preefchu, bet kuhstreem wifs kā ar wehschu gengerē. Deewa wahrđi mahja: kur flinkofchana, tur puēschi kaulds.

3.

Wehl Latweeschu draugs kahdu dahrgu pehrli irr sweisjois, sawu zellu staigadams, wehl kahdu dahrgu mantu atraddis, un to flehpt winsch saweem mihteem laffitajeem ne flehpt, bet teem to isstahsta tā: Deewa wahrđi mahja: ja Deews irr ar mums; kurfch gribb buht pe ett mums, un tā meh's atradduschī, ka tur — ak leezeet to wehrā! — ka tur', kur tas taisnajs dshwo, sirnekti paleef par muhreem, bet ka tur, kur tas netaisnajs dshwo, paschi muhri par plahneem sirnekteem.

4.

Lai zits tew pahrsmeij, nizzina, woi lamma; tomehr tu, labbu darridams, ne paleezi nedf schaubigs, nedf kuhtrs; jo Deews ne kawesees wis, ar augteem swehtih'to, kas winna wahrđā irr darrih'ts.

— II.

(3schai un Atai lappai pawaddons no wessela bohgena, kur atrohдах: I. Pamahzi-schana preefch teem, kas pehz ta ihsta debbes zetta praffa. Atas nodakkas 2tra pufse lihds 7tu nodakku. II. Trihs jautafchanas pehz bihbeles stahsteem.)

Wrihw drikkht. No Widssemes General-gubernementes pufes: Dr. C. E. Napierofy.